

תצא

איז מאי טעמא¹⁰, וואָס כלאי בגדים האָט תורה מתיר געמאַכט ביי עבודה במקדש¹¹ (און ביי מצות ציצית), משא"כ ביי די אַנדערע צוויי מיני כלאים, בבהמה ובקרע, געפינט מען נישט אַז דאָס זאָל זיין מותר ביי אַ מצוה אַדער ביי קדשים¹² (במקדש) וכיו"ב?

ב. אויסער די ג' מיני כלאים הנ"ל, איז פאַראַן נאָך אַן איסור וואָס איז דומה בתוכנו צו דעם איסור פון כלאים — בשר וחלב, און ווי ס'איז מבואר אין ספרים¹³, אַז דער טעם האיסור פון בשר בחלב איז „כסוד הכלאים" — אַ תעורר בה פון צוויי מינים, וואָס יעדער פאַר זיך איז מותר¹⁴, נאָר בהתערבותם יחד

א. גלייך נאָך דעם ציוויי אויף דעם איסור שעטנז — „לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו" — זאָגט אַן תורה² „גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך גו'", און פון דעם וואָס די צוויי פסוקים שטייען בסמיכות זל"ז לערנט מען אַפ"י³: „גדילים תעשה לך — אף מן הכלאים"⁴, אַז כלאים זיינען מותר בציצית.

עד"ז געפינט מען דעם היתר פון כלאים ביי די בגדי כהונה — צווישן די בגדי כהונה, וואָס כהנים טראָגן בעבודתם במקדש, איז געווען דער אבנט, וואָס איז געמאַכט געוואָרן פון שעטנז⁵.

דאָרף מען פאַרשטיין:

עס זיינען פאַראַן דריי מיני כלאים — „בקרע ובבהמה ובבגדים"⁶, ווי די תורה רעכנט זיי דאָ אויס בהמשך אחד⁷: „לא תזרע כרמך כלאים גו' לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו לא תלבש שעטנז גו'"⁸ [ועד"ז אין פ' קדושים⁹: בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך].

(10) אע"פ שכלאים חוקה היא (קדושים יט, יט ובפרש"י שם). וראה תוי"כ לאחרי יח, ד' (ובפרש"י שם), ח' פרקים להרמב"ם פ"ו ועוד — נדויד ה"ז פרט בכלאים. — וראה לקמן סעיף ג ובהערות שם.

(11) וי"ל אשר במקדש ציווה ע"ז (ראה לקמן בפנים) ולכן אין שייך לנדוד שה"ז בדוגמת מליקה בעוף. ועוד. — וראה לקמן הערה 18.

(12) ולהעיר מרמב"ם הל' כלאים פ"ט הי"א (בנוגע בהמת פסולי המוקדשין).

(13) רקאנטי משפטים כג, יט — הובא בשליה חלק תושב"כ שכא, רע"א (וראה פסחים מד, ב; נזיר לו, סע"א; ומאי חידוש . . . כלאים נמי. ולהעיר מצפ"ע הל' מאכאס פ"ט הי"א. קונטרס השלמה כג, ב). ד"ה איתא במד"ת כשבקשו כו' תרל"ד (סה"מ תרל"ד ס"ע כט ואילך). ד"ה כשעלה משה תרס"ז (נדפס בסוף המשך תרס"ו — קה"ת תנש"א — ע' תרל). לקוטי לוי"צ על זהר כרך ב (ע' פט). תורת לוי"צ ע' מה.

(14) ראה פסחים ונזיר שם: דהאי לחודי' כו' ובבדדי אסור.

(1) פרשתנו כב, יא.

(2) שם, יב.

(3) יבמות ד, רע"א. פרש"י עה"פ. רמב"ם הל' כלאים פ"י ה"ד (ובספרי עה"פ — „שניהם נאמרו בדיבור אחד". וכ"ה במכילתא ורש"י יתרו כ, ת. וראה לקו"ש חט"ז ע' 237 הערה 41. ואכ"מ).

(4) ל' רש"י עה"פ.

(5) רמב"ם שם ספ"א. הל' כלי המקדש פ"ח הי"א-יב.

(6) ל' בבחי' פרשתנו שם, י.

(7) ראה בבחי' שם. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 148.

(8) פרשתנו שם, ט"א.

(9) יט, יט. וצ"ע טעם שינוי הסדר בהסדרות.

(*) בהבחי' שיחות שנחנפו ע"פ הילקוט.
 (*) ובאוה"ת משפטים (כרך ח ע' ג'קכו) משמע דווחי כוונת הבחי' משפטים שם (ע"ש). וראה אוה"ת תצוה ס"ע א'תשט"ו. וראה גם של"ה שם. ואכ"מ.

ווערן זיי א דבר האסור¹⁵.

פאדערט זיך הסברה: וויבאלד אז די אלע אויבנדערמאנטע איסורים האבן דעם זעלבן תוכן — תערוכות פון שני מינים (וואס יעדערער פאר זיך איז היתר) — וואס איז דער טעם אויף די חילוקים הנ"ל צווישן זיי בנוגע צו עבודה במקדש וכיו"ב?

ג. וועט מען עס פארשטיין ע"פ דברי הרמב"ן²⁰ — אז דוקא בנוגע צו לבישת שעטנו ווערט דערמאנט אין חז"ל²¹ אז "יצה"ר ואומות העולם משי"בם עליהם", אבער ניט בנוגע צו כלאי בהמה,

און ער איז מבאר, אז דאס איז דער-פאר וואס ביי כלאי בגדים (שעטנו) איז דער טעם אויפן איסור „נעלם", משא"כ ביי כלאי בהמה (ועד"ז כלאי קרקע) פארשטייט מען דעם טעם האיסור:

דער אויבערשטער האט באשאפן די נבראים אין אן אופן אז ער האט אין די צמחים ובעלי נפש אריינגעגעבן דעם „כח התולדה שיתקיימו המינים". וצוה . . שיוציאו למיניהם". און דעריבער, ווען איינער איז „מערב כלאים" — ער איז מרכיב שני מיני בהמה, אדער שני מיני זרעים (וואס דורך דעם „ישתנו בטבעם גם בצורתם בהיותם יונקים זה מזה, ויהי כל גרעין ממנו כאילו הורכב משני מינין") — איז ער „משנה ומכחיש . . ומערב במעשה בראשית"^{21*}.

(20) קדושים שם (ועד"ז בכחיי עה"פ). וראה השק"ט בדברי הרמב"ן — ברא"ם, גרא, נמוקי שמואל ועוד שם. ואכ"מ.

(21) תור"כ (ורשי"א אחרי שבהערה 10. יומא סז, ב) אבל להעיר שבר"ח שם מביא גם „הרבעת כלאים". במדבר פ"ט, ה.

(21*) ראה רמב"ן שם „וכך אמר כו' חקים שחקקתי בהם את עולמי" (והוא מירושלמי כלאים פ"א ה"ז. ויק"ר פ"ה, ד. וראה קידושין לט, א. סנהדרין ס, א) (בתוס' שם).

— געפינט מען אין מכילתא¹⁶, אז עס איז דא א קס"ד אז בשר בחלב זאל זיין מותר במוקדשין, נאר מען דרש'נט דעם פסוקי „ראשית גר' תביא בית ה' אלקיך לא תבשל גדי בחלב אמו", אז אויך אין „בית ה' אלקיך" איז דא דער איסור פון בשר בחלב.

קומט אויס, אז עס זיינען פאראן דריי חלוקות בדבר:

ביי כלאי בגדים (שעטנו) — האט די תורה מחיר געמאכט כלאים ביי עבודת המקדש (ויתרה מזה — געהייסן) און ביי מצות ציצית;

ביי בשר בחלב איז דא א קס"ד אז דאס זאל זיין מותר במוקדשין¹⁸, נאר מען לערנט אפ פון א פסוק אז עס איז אסור;

און ביי כלאי בהמה וכלאי קרקע איז מלכתחילה ניטא קיין קס"ד אז זיי זאלן זיין מותר במוקדשין¹⁹ — מען דארף אפילו ניט קיין לימוד אויף דעם.

(15) ראה עוד ביאור באיסור בשר בחלב (מפני יניקת הקליפה מהקדושה) — ע"פ זח"ב קכד, סע"ב ואילך — בד"ה ויהי כי תבא (אזה"ת תבא ע' תתלו. תתרחב ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רסב ואילך. סה"מ תרכ"ז (קה"ת תשמ"א) ע' תתח). המשך חייב אדם לברך תרלי"ח (ע' לא"ב). — והוא ע"ד הביאור באיסור כלאים שהובא לקמן הערה 39.

(16) ס"פ משפטים.

(17) משפטים כג, יט.

(18) בתורה כל הבשר (חולין קג, ב) דהחידוש בזה שבכ"ח נוהג במוקדשין הוא ד, חיל איסור בשר בחלב איסור מוקדשין (ועפ"ז אינו שייך לגדר קדשים בפרט, כ"א לכללות הענין דאין איסור חל על איסור). אבל במכילתא שבפנים מפורש שהקס"ד היא משום „שכן אסר מליקה בחולין תאמר במוקדשין".

(19) ואין מביאים קרבנות מכלאים (משנה ובחים רפ"ד. תמורה יו, א. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ג ה"ד. שם ה"ה. הל' תמורה פ"א ה"ז). ולהעיר מתניא רפ"ז.

התערובות ביי בשר בחלב איז ווי אן אופן הממוצע צווישן די צוויי אופני תערובות הנ"ל:

די תערובות בשר בחלב איז ניט אזא (ווי כלאי בהמה וכי')²⁵ וואס רירט אן דעם „כח התולדה“, הגידול והצמיחה לדורות; די תערובות בב"ח טוט זיך אויף ניט מער ווי אין זייער גשמיות/דיקער מציאות²⁶.

אבער לאידך איז עס אויך ניט בדומה צו שעטנו — ווייל ביי שעטנו איז עס ניט קיין עירוב גמור פון די צוויי מינים צמר ופשתים, כנ"ל, משא"כ ביי בשר בחלב איז דאך דער איסור (מה"ת) דוקא ווען מאיז זיי מבשל יחד און איינער איז נותן טעם אין דעם צווייטן²⁷; און נאך-מער: אפילו ווען „תרו ל' כולי יומא בחלבא“²⁸ (מען ווייפט בשר בחלב כל היום) — וואס „יהיב ב' טעמא“²⁹ היות אַז כבוש כמבושל³⁰ — איז ניטא קיין איסור מן התורה, נאָר דוקא דרך בישול אסרה תורה³¹. ווייל דער איסור בשר בחלב איז שייך נאָר דאָ ווען מען מאַכט פון די צוויי מינים איין (נייע) מציאות³² (וואָס דאָס קומט דוקא דורך בישול).

[ווייל אַז דאָס איז די הסברה³³ בדעת

]און דאָס וואָס תורה זאָגט אַן ניט נאָר „בהמתך לא תרביע כלאים“, נאָר אויך „לא תחרוש בשר ובחמור יחדיו“ — איז „מפני שדרך כל עובד אדמתו להביא צמדו ברפת אחת ויובאו לידי הרב"בה"י³⁴.

קומט אויס אַז עס איז דאָ אַ חילוק עיקרי צווישן כלאי בהמה וכלאי קרקע און כלאי בגדים:

ביי כלאי בהמה וכלאי קרקע איז דער עירוב אויך אין דעם „כח התולדה“ פון די שני מינים, והיינו אַז דער עירוב פועל'ט אין אַן עיקר, אין זייער עצם מציאות, ובמילא איז דאָס בניגוד צו סדרי מעשה בראשית אַז זיי זאלן זיין „למיניה" דוקא³⁵:

משא"כ ביי כלאי בגדים³⁶ איז עס ניט קיין תערובות אין דעם עצם המציאות פון די צמר ופשתים, נאָר בלויז אַן עירוב חיצוני³⁷ — ס'איז נאָר וואָס מ'איז זיי מחבר צוזאמען אין דעם זעלבן (מקום) — בגד³⁸, אַבער אויך נאָכדעם בלייבן זיי צמר ופשתים (כמו שהיו) — ועד אַז מען קען זיי מפריד זיין איינער פון צווייטן.

ד. לויט דעם איז מובן, אַז דער גדר

(25) ולהעיר שבר"ח יומא שם מביא (בין החוקים) גם „בשר בחלב“. וכי' ברמב"ם סוף הל' מעילה. וראה הנסמן בלקו"ש חט"ז ע' 242 הערה 11.
(26) ולהעיר שרק כלאי בגדים (שעטנו) הוא תערובת שני סוגים — צומח וחיי. נח' בלקו"ש חט"ז שם (ע' 127).

(27) ראה רש"י ד"ה אל רבא — חולין קח, א.
(28) פסחים מד, ב. נזיר לו, טע"א.
(29) רש"י פסחים שם.
(30) ראה תודיה דחדוש — חולין שם.
(31) חולין שם.
(32) ראה בארובה צפע"נ הל' מאכאים וקונטרס השלמה (שצויין בהערה 13), ושם — דבכ"ח הוא הרכבה מזוגית, ע"ש.
(33) צפע"נ שם.

(22) וכ"כ גם בפרשתנו כב, ח (בסופו). וכ"ה ברמ"ן ח"ג פמ"ט. וראה לקר"ש חל"ד ע' 125-26.
וראה בארובה לקר"ש חט"ז (ע' 149 ואילך) שקר"ש בגדר האיסור דלא תחרוש ג'.

(22*) ראה ירושלמי שם „למה מפני שכתוב בהן למיניהו כו"ו.

(23) להעיר מרמב"ן קדושים שם (ד"ה ובגד כלאים קרוב לסופו): וטעם כלאי הנגדים להרחיק התערובות במינין כו". וראה נמוקי שמואל שם.
(24) וגם לדעת רש"י (נדה סא, ב — וראה גם פירושו לקדושים יט, יט הנ"ל) שמה"ת אסור רק שו"ע טויו ונו"י יחד (וראה תודיה שו"ע שם. רמב"ם הל' כלאים פ"י הי"ב ובני"כ) — ה"ז רק עירוב חיצוני לגבי כלאי בהמה וקרקע. וראה בארובה לקר"ש חל"ד שם.

וועלכע זיינען מדות הפכויות, און דער-
פאר איז „אין חבורן עולה יפה“³⁹.

וע"פ הנ"ל (סעיף ג) אין דעם חילוק
צווישן כלאי בהמה (וקרקע) און כלאי
בגדים — איז מובן, אז אויך בנוגע דעם
„ערבוב“ פון די „כחות העליונים“ (פון
חסד וגבורה) וואס „אין חבורן עולה
יפה“, איז דא א חילוק עיקרי צווישן די
צוויי סוגים הנ"ל (ועד"ז) — בנוגע בשר
בחלב.

ו. וועט מען עס פארשטיין בהקדם א
תמי' לכאורה⁴⁰ אויפן ביאור האמור (אז)
„כלאים . . . הוא חבור שני קצוות שהם
שני הפכים“:

מען געפינט אז א חיבור פון שני
הפכים איז אדרבא א מעלה הכי נפלאה
— ענין השלום, וואס „כל התורה ניתנה
לעשות שלום בעולם“; און איינער פון
די עיקרי העבודה איז צו פועל זיין
התכללות המדות

[וכידוע דער ביאור⁴² במחז"ל⁴³

ר' לוי³⁴ אז דער שיעור כוית פון איסור
בשר בחלב, איז אויך ווען ס'איז דא
בלוין א „חצי זית בשר וחצי זית חלב“ (א
כוית מבין שניהם) — ווייל דער שם
איסור לייגט זיך (ניט אויף דעם בשר
באזונדער און דעם חלב באזונדער, נאר)
אויף ביידע צוזאמען — ווי זיי זיינען
אין מציאות פון בשר בחלב³⁵].

ה. ס'איז ידוע וואס שטייט אין
בבאי³⁶, אז דער ענין פון איסור כלאים
איז (ניט נאר אן עירבוב בגשמיות, נאר
אויך) וואס מ'איז „מערבב הכחות
העליונים . . . הכלאים . . . חיבור שני
קצוות שהם שני הפכים . . . אין חבורן
עולה יפה“

[ועד"ז ביי בשר בחלב איז ער מבאר³⁷,
אז בשר און חלב זיינען א „דוגמא ורמז“
צו „דברים מיוחדים“ למעלה, וואס די
תערובות פון בשר בחלב למטה פועל'ט
דעם ערבוב פון „דברים ההם (וואס) כל
אחד ואחד (דארף זיין) מיוחד בפני
עצמו“].

און ווי ס'איז מבואר³⁸, אז צמר
ופשתים (ועד"ז שור וחמור; בשר און
חלב) זיינען מרמז אויף חסד און גבורה

34 חולין קח, ב. וכה' ההלכה — רמב"ם הל' מאכא"ס פ"ט היא (ובמ"מ ולח"מ שם).

35 וי"ל שכה' גם לדעת רב (דפליג אלוי), ומה שס"ל שאינו לוקה — כי לפני הבישול עדיין לא נעשו מציאות אחת חדשה, ועל כל חצי זית לעצמו — איא לחול שם האיסור (עיי' רש"י שם ד"ה לעולם, ולהעיר משו"ע אדה"א א"ח סתנאי סיג בהגה"ה).

36 קדושים שם (ורא' רמב"ן שם, ומחברינו מוסיף כו', וברמב"ן שופטים יח, ט) — הובא ונתבאר באוה"ת פרשתנו (ע' תקס"א ואילך). אוה"ת ני"ך ע' קלב ואילך, וראה הערה 39.

37 משפטים שם, על דרך הקבלה (וראה הנסמן לעיל בשוה"א להערה 13).

38 ראה במקומות שנשמנו בהערה 13.

39 ל' הבחי' קדושים שם. — אבל בבחי' הכוונה (וראה אוה"ת פרשתנו ני"ך שם) — ע"פ זח"ג פ"ב ואילך (הובא באוה"ת פרשתנו ריש ע' תקס"א) — ד, כלאים זה מצד הרוח הטובה וזה מצד הרוח הרעה ואנחנו נצטוו להמשיך אחר הרוח הקדוש ולהתרחק מן רע . . . על כן נאסר לנו הכלאים כי הוא חבור שני קצוות כו', היינו שהוא חיבור של רוח הקדושה עם רוח הטומאה (וע"ד המבואר בהערה 15). וכ"ה בד"ה לא תחרוש תרכ"ז (לענין לא תחרוש ג'). ועוד, ועיי' אוה"ת בראשית (כרך ג) תקפ"א, א. סד"ה לא תלבש תרע"ח:

משא"כ במקומות שנשמנו בהערה 13 מבואר שהאיסור הוא מצד התערובות דחוי"ג. וראה גם לקריש חיי"ו ע' 228 ואילך (ובהערה 28 שם). חל"ו ע' 156 ואילך.

40 כמו שהקשה באוה"ת ני"ך שם. ד"ה לא תלבש תרע"ח ע' תח. וראה מאמרים שנשמנו בהערה 13.

41 רמב"ם סוף הל' תנוכה.

42 לקרית אמור לו, ד. מות פז, ב ואילך, ובכ"מ.

43 תענית כ, סע"א.

העולם, איז עס באופן פון תעריבות „מין בשאינו מינו“:

משא"כ אין קדושה — וואס קדושה איז ענינה ביטול⁴⁹ צום אויבערשטן — זיינען די מדות הפכיות פון חסד וגבורה ניט בהתנגדות איינע צו דער צווייטער, נאָר אדרבה, זיי זיינען באמת „מין אחד“ — דער תוכן וענין פון ביידע מדות איז איינער און דער זעלבער: עבודת ה'.

[ע"ד ווי חז"ל⁵⁰ זאָגן אויפן פסוק: „עושה שלום במרומיו“ — „מיכאל⁵² שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מכבים זה את זה“ — ווייל שטייענדיק לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה פילן זיי ניט דעם אייגענעם תוקף ומציאות, נאָר בלויז דאָס וואָס זיי זיינען שלוחיו של המלך (הקב"ה) ובמילא איז ניטאָ קיין ניגוד צווישן זיי, ביידע זיינען „מין אחד“ — שלוחי המלך⁵³].

ז. לויט דעם וועט מען פאַרשטיין דעם חילוק צווישן די צוויי סוגים הנ"ל אין כלאים — כלאי בהמה (וקרקע) און כלאי בגדים:

בשעת מען איז מחבר ומערבב צוואַ-מען צוויי דברים הפכים — זיינען דאָ צוויי אפשריות/ באופן פון תוצאות הפכיות: א) מ'איז מבטל זייערע ציורים הפכיים וסותרים, ווערט צווישן זיי שלום: ב) יעדערער בלייבט בתקפו אויך דאָ ווען מען בריינגט זיי צוזאַמען — ווערט דערפון אַ פלוגתא ומחלוקת.

און די צוויי אופנים ווערן אויס-געדריקט אין די צוויי סוגי כלאים:

„לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז“, אַז אַ מענטש האָט מדות, אָבער ער דאַרף האָבן „ווייכע“ מדות, וואָס דאָס מיינט אַז יעדע מדה גיט אַן אַרט צו דער מדה הפכית (וע"ד המבואר ברמב"ם⁵⁴ אַז „הדרך הישרה היא מדה בינונית שבכל דעה ודעה“) —

און דאָ זאָגט מען אַז דער איסור פון כלאים באַשטייט אין דעם וואָס מ'איז מערבב די מדות פון חסד וגבורה!?

שטייט אויף דעם דער ביאור⁵⁵, אַז די התכללות המדות אין קדושה איז ע"ד ווי „תעריבות מין במינו“, ווייל אַלע ענינים פון קדושה — „הכל הוא מין א', הביטול וההכנעה אליו ית"ו⁵⁶“, און דערפאַר גע-פינט מען, אַז אין עבודת ה' קענען זיין ביידע מדות הפכיות דחוס וגבורה צו-זאַמען, ווי עס שטייט אין ספרי עה"פ ואהבת את ה' א"י⁵⁷ — „אין לך אהבה במקום יראה ויראה במקום אהבה אלא במדת הקב"ה בלבד“.

אין עניני העולם, אָבער — וואָס דער גדר פון עולם איז וואָס ער פילט זיך אַ מציאות (ביז אַז מען קען מקיים זיין דורך עס מצוות⁵⁸ תפילין וכיו"ב) — איז דער „ציור“ פון יעדער מדה מיט אַ תוקף, און אַזאָ תוקף, וואָס גיט ניט קיין אַרט פאַר אַ צווייטער מדה ובפרט — אַ מדה הפכית, און דעריבער — „אין לך אהבה במקום יראה ויראה במקום אהבה“. ובמילא, אויב ס'איז יע פאַראַן אַ חיבור ועירוב פון שני הפכים איז עניני

(44) ה' דעות פ"א ה"ד.

(45) אה"ת נ"ך שם (אלא דשם קאי לפי הביאור דאיסור כלאים הוא „שעי"ז מחבר רוח הקדושה עם רוח הטומאה“). מאמרים שבהערה 13.

(46) ל' אה"ת שם (ריש ע' קלג).

(47) ואתחנן ו. ה.

(48) ראה ד"ה מי כמוכה הידוע — לאדמור" מהר"ש (סה"מ תרכ"ט ע' קמח).

(49) להעיר מתניא פכ"ב, ועוד.

(50) במדב"ר פ"ב, ח (וש"נ). אה"ק ס"ב.

(51) איוב כה, ב.

(52) ל' אה"ק שם (ובמדב"ר שם (ועוד) בשינוי לשון).

(53) ראה גם רש"י וארא ט, כד: אש . . מים . .

ולעשות רצון קונם עשו שלום ביניהם.

ווערט פון זייער חבר וערבוב א תוצאה הפכית — אן ענין פון פירוד ומחלוקת.

ח. ע"פ כל הנ"ל קען מען אויך מסביר זיין די דריי חילוקים הנ"ל (סעיף ב) בנוגע צו מקדש וכו':

דער טעם אויפן היתר פון כלאים בציצית, און אזוי אויך בשייכות לעבודת המקדש, איז⁵⁶ — ווייל אין אן ענין פון מצוה וקדושה („מדת הקב"ה") טוט זיך אויף דורכן עירבוב פון שני הפכים (ניט קיין פירוד ומחלוקת, נאר אדרבה) שלום ואחדות (כנ"ל בארוכה).

במה דברים אמורים — אין אזא סוג כלאים וואו דער „ערבוב" פירט צו פירוד ומחלוקת, וואס דער חסרון איז ניט שייך ביי א דבר מצוה וקדושה; אבער אין אזא סוג כלאים, וואו דער „ערבוב" איז מבטל דעם „למיניהם", די סדרי הבריאה, איז קיין נפק"מ ניט צי עס רעדט זיך וועגן עניני העולם אדער וועגן א דבר מצוה וקדושה — בכל אופן טארן ניט בטל ווערן די גבולות וואס דער אויבערשטער האט איינגעשטעלט.

און דערפאר איז ביי כלאי בהמה וכלאי קרקע ניטא קיין קס"ד אפילו אז מען זאל זיי מתיר זיין במוקדשיו.

דוקא ביי בשר בחלב, וואס יש מקום לומר אז עס געהערט צום סוג פון כלאי בגדים (כנ"ל סעיף ד'), איז דא א קס"ד אז דאס זאל זיין מותר במוקדשיו (ע"ד ווי שעטנז בבגדי כהונה).

ביי כלאי בהמה וכלאי קרקע — וואס די מטרה אין דעם איז „להוליד מינים זרים משונים בתולדות"⁵⁷, מ'ויל פון די צוויי מינים שאפן א נייע מציאות משונה — איז דער חסרון אין דעם „ערבוב" דערין וואס דורך דעם ווערן זיי נתבטל אלס צוויי באזונדערע מינים (יעדער לויט זיינע תכונות כו'), זיי ווערן היפך רצון הבורא וואס האט זיי באשאפן אלס באזונדערע מינים און געוואלט אז זיי זאלן פארבלייבן אין זייערע באזונדערע גדרים, תפקידים כו'.

[וע"ד ווי אין דעם ענין פון „עושה שלום במרומיו" (הנ"ל) — איז ניט דער פירוש אז דורך זייער ביטול צום מלך (הקב"ה) ווערן נתבטל די באזונדערע תפקידים פון מיכאל וגבריאל (שר של מים און שר של אש) — דאס וואלט גע-ווען היפך רצון המלך — נאר יעדערער בלייבט ביי זיין ענין און פירט דורך תפקידו, אבער צוזאמען דערמיט איז „ואין מכבין זה את זה"⁵⁸;

משא"כ ביי כלאי בגדים איז דער חסרון א פארקערטער: וויבאלד דער צמר און די פשתים בלייבן במציאותם

— און (א) די „כחות העליונים" וואס אין זיי זיינען דאך שני הפכים (חסד וגבורה), (ב) עס רעדט זיך וועגן עניני העולם ביי וועלכע ס'איז ניטא בגלוי דער ענין הביטול ובמילא איז זייער חיבור א תערובת „מין בשאינו מינו" —

54 לשון הבחיי קדושים שם. ועד"ז בפרשתנו שם, יוד.

55 אין זה סתירה לזה שיש אופני התכללות בקדושה שמתבטלים הצוירים הפרטיים (ראה ס' הליקוטם דא"ח דהצ"צ ערך התכללות (וש"י). ובכ"מ) — כי זהו מצד פשיטות האואיס (שלמעלה מהשתלשלות). אבל בנוגע לעניני העולם (וס' השתלשלות) הרי רצון הבורא שיהי' „למינהו" דוקא, קיין חלוקים כו'.

56 מאמרים שבהערה 13. וראה אוה"ת פרשתנו (ע' תתקסב. ע' תתקעז. כרך ו ע' ב'שנט) — לפי הביאור דכלאים למטה הוא תערובות קדושה עם סט"א, משא"כ בשרשן (ומפרש שם ע' תתקסא ואילך) לשון הבחיי. ע"ש. וראה זח"ג שבהערה 39.

וע"פ המבואר לעיל קען מען דאס מסביר זיין:

ס'האט זיך גערעדט פריער (סעיף ד') אז דאס וואס בשר בחלב ווערט א מציאות חדשה איז נאר בנוגע זייער גשם וחומר, דאס רירט אבער ניט אן זייערע „כחות“, פנימיות המציאות. דערפון איז פארשטאנדיק, אז בנוגע די „כחות העליונים“ וואס אין בשר וחלב (וועלכע זיינען פארבונדן מיט זייער פנימיות המציאות) איז די תערובות ע"ד ווי כלאי בגדים (וואס יעדער כח פאר בלייבט אין זיין מציאות).

און דאס איז דער חילוק צווישן זמן הזה און „אותו הזמן“:

אין עוה"ז פון זמן הזה זעט מען נאר דעם גשם וחומר פון יעדן דבר גשמי. און וויבאלד אז בנוגע דעם גשם וחומר הדבר איז פון דעם עירוב בשר בחלב געווארן א מציאות חדשה, דערפאר דארף אויסקומען אז ע"פ דיני התורה (שניתנה למטה אין עוה"ז, בארץ דוקא, נשמה בגוף) איז דאס א תערובות בדומה צו כלאי בהמה (ובמילא אסור אויך ביי א דבר מצוה וכו').

משא"כ לעתיד לבוא, ווען עס וועט מקויים ווערן דער יעוד⁶⁰, „ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר“ — מ'וועט זען⁶¹ ווי די אמת'ע מציאות פון שמים וכו' איז (ניט זיין גשם וחומר, נאר) דער „דבר ה'" דורך וועלכן „נעשו“⁶² (פי ה' דבר) וואס איז מהוה ומחי' ומקיים יעדן נברא⁶³ —

אבער די מסקנא איז, אז „בית ה' אלקיך לא תבשל גו'“ — ווייל דער גדר פון בשר בחלב איז (כנ"ל) וואס מען שאפט א מציאות חדשה, איז עס בדומה צום סוג פון כלאי בהמה, וואס דער אופן פון תערובות איז אסור אויך במקדש⁶⁴ (כנ"ל).

ט. עס שטייט אין בחי' 58: „באותו הזמן (לעתיד לבוא) . . . יהי איסור בשר בחלב בטל“ (און עדיז געפינט מען אז די מלאכים (ביי אברהם⁶⁵) האבן געגעסן בשר בחלב⁶⁶).

57) והמבואר במאמרים שבעה עשרה 13 (ובאה"ת משפטים — שנשמן — בשנה"ג — להערה הנ"ל). דזה שהמלאכים אכלו בשר בחלב אצל אברהם הוא דוגמת היתר כלאים בציצית ובגדי כהונה (שהם בחי' קדושה) — ראה לקמן סעיף ט ובהערה 61.
58) משפטים כג, יט (בסופו). — ולהעיר מענין עתיד חזיר ליטור והשקריט בזה.
59) וירא ית, ת. מדרש תהלים ת, ב. וראה תו"ש וירא שם אות כקב (וש"ג).

*) מרז"ל בלשון זה הובא: בשלהי פ' חיי שרה. מדרש תלפיות ענף חזיר בשם ר' בחיי. ס' הקנה (נ). תו"א וישלח כה, א. לקו"ת ד"ה וכל בניך סיג. קהלת יעקב מע' חזיר. בס' הברית ח"א מ"כ דרך אמונה פל"א בשם מדרש תנחומא (כ"כ בס' נפש חיים). ועוד. — (וראה ג"כ עשרה מאמרות מאמר חקור דין חיד פ"ג, אור החיים פ' שמיני). — בלשון: שעתיד הקביה להחזירו לישראל (לנו); בחי' שמיני י"ג, ז' (לנו). שו"ת הרדב"ז ח"ב תתכ"ח ומגן דוד להרדב"ז ט' (לישראל). אור יקרות (לישראל להיתרו הראשון). ראש אמנה למהר"י אברבנאל פ"ג. רישב"א קידושין מט, א. רקנטי פ' שמיני. ישועות משיחו בשם בראשית רבה (כ"כ בשד"ח). תורת משה להתחית פ' שמיני. מאו"ת ו. חזיר נקי ק"נ ולכן במיתוקה עתידה לחזור ותהי' קדושה.

כמה פ' במרז"ל אלו נקבצו בשדי חמד: כללים אות ג' עו'. פאת השדה ג' ז' ואות ז' ח' שירי הפאה ג' ז'. ואחרי שכל הנ"ל שקוט' במאמר זה — תמוה דעת היפ"ת ויק"ר פ"ג ג' — הובא בס' ערה"ק לבעהמ"ס סח"ד — שמאמר זה ה"י ולא נברא:

60) ישע"י מ, ה.

61) וכן גם עתה בעולם המלאכים, שהם „עליונים“ מובדלים מן הגשם.

62) תהלים לג, ו.

63) כמשנ"ת בארובה בשער היחוד והאמונה פ"א ואילך.

וועט עד"ז זיין בנוגע למציאות של
בשר בחלב, אז מ'וועט זען אין אים זיין
אמת'ע מציאות, דעם דבר הוי' און די
"כחות העליונים" שבו — און זיי ווערן
דאך ניט נתבטל דורך דער תערובות,
כנ"ל:

און וויבאלד אז די גאנצע וועלט וועט
דעמאלט נזדכך ווערן און ווערן אז
עולם של קדושה⁶⁴ און אז עולם קדוש

— איז, אדרבה (כנ"ל): דער עירוב פון
(בשר בחלב —) חסד וגבורה אין קדושה
איז אן ענין הכי נעלה, שלום ואחדות⁶⁵.

(משיחות ש"פ משפטים תשל"ה י"ו, תש"מ)

(65) ולכאורה עפ"ז צ"ל שגם כלאי בגדים יהי'

מותר לעת"ל. וצ"ע.

(64) ראה תניא ספלי"ז.

תצא ב

דער רמב"ם אָבער א) ברענגט ניט אַראָפּ אין הלכות נדרים די לימודים הנ"ל.¹¹ ב) ברענגט אַראָפּ אַ דריטען מאמר רז"ל¹²

נדרים פ"א ס"ח (אות ב), דהא דנק' רשע הוא בנדרי איסור (בדרך כלל) נודר מחמת כעס (משא"כ בנדרי הקדש, דנק' רק "חוטא"). וכדבריו משמע לכאורה מפשטות המשך הגמ' שם (כב, א). וכן משמע מרמב"ם שבהערה הבאה.

(11) קושיא גמורה אינה, כי בנוגע לרשע י"ל דנכלל בנדרים כפיא הכ"ה יכו "כנדרי רשעים כו" חייב כו' אסור כו' כנדרי כשרים לא נתיחייב בכלום שאין הכשרים נודרים בדרך אסור וכעס, ובכלל מאתים מנה דמוכן שהוא חוטא.

אבל עדיין צריך ביאור, דהו"ל לכתוב ענין זה (דהוי רשע וחוטא) בפני עצמו

[וכבש"ס שם (כב, א) שמבאר שנק' רשע מגז"ש (וגם דנקרא חוטא — ראה הערה 4), אף שמפורש במשנה (שם ט, א) "כנדרי רשעים כו' כשרים כו" (שהוא ברמב"ם הנ"ל), שרק "רשעים" נודרים (וראה השק"ט בגמ' שם ט, א-ב)]

— להדגיש חומר ענין הנדרים, כדי שיה' אדם נוהר בהם (ועי' שמביא בסוף הל' נדרים) (מובא לקמן בפנים) דהוי "כאילו בנה במה".

(12) נדרים כב, א, נט, א. ס, ב. יבמות קט, ריש ע"ב. וגיטין מו, רע"ב (וכנסמן במסורת הש"ס).

ברב"ז הל' נדרים (וכן בסוף הל' שבועות) ציין המקור לדברי הרמב"ם, בפרק הנודר מן הירק"י (והוא בנדריים נט שם), ועד"ז בצפ"נ שם: כן מבאר

(*) ואף שבנוגע לניירות (שהוא נדר מכלל נדרי איסור — רמב"ם ריש הל' נזירות) כתב הרמב"ם (סוף הל' נזירות). האומר הריני נזיר . . . ה"ז רשע וניירות כזו מניירות רשעים הוא — דוחק לומר דסמך ע"ז ושלכן אינו מביא בהל' נדרים (שלפנ"ז) דנק' רשע . . . חוטא.

(*) ומובא בגמרא (שם כב, א) — בהמשך למ"ש שנק' רשע: אף אנו נמי תנינא כנדרי רשעים כו'. (*) אבל בכס"מ שם: פרק קונס (והוא שם דף טו). ובמגדל עוז שם ציין לבי מקומות הנ"ל. ומסיים ומייתי לה בכמה דוכתי. וראה לקמן הערה 27.

א. די גמרא זאגט: "כל הנודר אע"פ שהוא מקיימו נקרא חוטא, אמר ר' זבד מאי קרא וכי תחדל לנדור לא יהי' בך חטא², הא לא חדלת איכא חטא". אויך לערנט מען אפ"י פון א גזירה שוה "חדלה חדלה" — "כתיב הכא כי תחדל לנדור" וכתיב התם: שם רשעים חדלו רוגז" — אז "כל הנודר" אע"פ שמקיימו נקרא רשע".

ביידע לימודים ווערן אַראָפּגעבראַכט להלכה אין טוש"ע³, כל"ה הנודר אע"פ שמקיימו נקרא רשע ונקרא חוטא¹⁰

- (1) נדרים עז, ב.
- (2) פרשתנו כג, כג.
- (3) נדרים כב, א.
- (4) והיינו (ראה דרישה שבהערה 9) דמהפסוק (הנ"ל) עצמו יודעים שנקרא "חוטא" (ראה פרש"י) שם ד"ה כי תחדל. מכלל דאי נדר . . . איכא חטא. ועד"ז בר"ן שם ד"ה ויליף, ומהגוז' ד"חדלה חדלה" (שהוא בפנים) ילפינו דנקרא (גם) "רשע". וראה הלשון והסדר בטוש"ע שנסמן לקמן הערה 8. וראה בהנסמן בהערה 10.
- (5) איוב ג, טז.
- (6) כ"ה גירסת הע"י. וכ"ה בהגהות הב"ח בגמרא שם.

- (7) להעיר מלשון רש"י הנ"ל, דאי נדר ועבד ליי"ו — היינו — שקיים הנדר. ובפרש"י שם דף עז (ד"ה הא לא חדלת) כתב "אלא נדרת" ותו לא.
- (8) יי"ד ר"ס רג. וראה לבוש שם.
- (9) כ"ה הלשון בטוש"ע. ובטור שם מעתיק לשונות הגמרא. וראה דרישה שם סק"א.
- (10) כ"ה הענינים — ראה ט"ז שם סק"א דתלוי אם מצא פתח לחרטה או לא. ובקרבן נתנאל לראש

(*) ויודעה השק"ט אם הפירוש דמס' נדרים (גם עד דף כב) הוא מרש"י — ראה יד מלאכי כללי רש"י וחוס' כו' אוח . . . שם הגדולים להחיד"א מע' גדולים מערכת רש"י. שריח (כרך ט) כללי הפוסקים ט"ח אות ד.